

Discriminatiecijfers Politie 2014

Bas Tierolf
Niels Hermens
Lisanne Drost
Arnoud Ens

Discriminatiecijfers Politie 2014

Bas Tierolf

Niels Hermens

Lisanne Drost

Arnoud Ens, Recherchekundige i.o., Eenheid Den Haag

Oktober 2015

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Verantwoording	9
3	Discriminatie en de aanpak van discriminatie in Nederland	11
3.1	Definitie discriminatie	11
3.2	Politieke en maatschappelijke aandacht	12
3.3	Aantal incidenten	13
4	Discriminatoire incidenten 2014	19
4.1	Discriminatiegronden	19
4.2	Discriminatiegronden: de cijfers	21
4.3	Discriminatiegronden naar subcategorie	24
5	Wijze van discrimineren	31
5.1	Wijze van discrimineren: totaaloverzicht	31
5.2	Inhoud verschillende wijzen van discrimineren	32
5.3	Verschijningsvormen naar eenheid en naar discriminatiegrond	34
5.4	Gemeente waar de geregistreerde incidenten plaatsvonden	37
6	Beledigingen politie	41
7	Bevindingen en aanbevelingen	45
7.1	Bevindingen	45
7.2	Aanbevelingen	46
Bijlage		
Van POLDIS naar discriminatiecijfers politie		47

1 *Inleiding*

De politie heeft zich tot doel gesteld om discriminatie in de samenleving stapsgewijs structureel beter op te sporen en te registreren. Ze wil daartoe landelijk eenduidige gegevens gaan verzamelen over discriminatie, landelijk en lokaal kennis opbouwen, ontwikkelingen volgen en samenwerking met antidiscriminatievoorzieningen bevorderen. Op instigatie van de Landelijk Portefeuillehouder Gelijkwaardigheid/aanpak discriminatie, is in 2014 een verbetertraject ingezet. Deze rapportage toont de eerste resultaten van dit traject. De onderzoeksvraag die de basis vormt van deze rapportage, luidt: Welke inzichten bieden de door de politie geregistreerde incidenten met betrekking tot discriminatie in Nederland?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden werden voor het eerst een serie query's gedraaid op een landelijke uitdraai over 2014 van de Basis Voorziening Handhaving (BVH)¹. De vorming van de Nationale Politie maakte dit mogelijk. Voorheen werden de gegevens regionaal door de politie verzameld. De verschillende werkwijzen leverden onderling verschillende en daardoor lastig vergelijkbare gegevens op (voor een toelichting hierop, zie de bijlage).

Door de landelijke uitdraai van BVH en het gebruik van een speciaal analyseprogramma zijn nu voor heel Nederland op eenduidige wijze de bij de politie geregistreerde gegevens over discriminatie verzameld en geanalyseerd. Het programma dat voor dit doel werd gebruikt, is Basaal Recherche en Analyse Instrument (BRAINS).

Om alle in 2014 geregistreerde discriminatie-incidenten te verzamelen zijn door het analyseprogramma negentien query's op de landelijke uitdraai gedraaid. De query's werden samengesteld op basis van de grondslagen voor discriminatie, genoemd in het Wetboek van strafrecht (Sr), zoals ras, seksuele gerichtheid, geslacht, godsdienst, levensovertuiging en handicap. De gevonden incidenten zijn doorgelezen en beoordeeld op strafrechtelijke relevantie, soort discriminatie en verschijningsvorm. Het totale aantal gevonden incidenten op basis van alle query's bedroeg ruim 12.500.

1 Het systeem waarin de politie incidenten registreert en aangiften en meldingen opmaakt.

Een van de query's rond racisme leverde zoveel incidenten op (ruim 4.000), dat vanwege het aantal hierop een geautomatiseerde selectie naar relevantie is toegepast. Het totaal aantal gescreende (doorgelezen en beoordeelde) incidenten betrof bijna 8.500.

Uiteindelijk zijn aan alle gevonden discriminatie-voorvallen de verschijningsvorm, de gemeente, en gegevens over verdachten, aangevers en betrokkenen geautomatiseerd toegevoegd. De incidenten die bleken te vallen in de categorie 'belediging politieambtenaren', zijn apart behandeld om vertekening van de cijfers te voorkomen.

De belangrijkste verbeteringen van de nieuwe werkwijze zijn:

- Op de strafrechtelijke discriminatiegronden toegespitste query's.
- Eenduidige selectie van gegevens uit heel Nederland.
- Eenduidige beoordeling van de incidenten.
- Automatisch gekoppelde achtergrondinformatie over de incidenten.

Een belangrijke beperking ligt in het feit dat deze keer een aantal achtergrondgegevens, zoals de locatie waar het incident plaatsvond, de rolverdeling van de betrokkenen in het discriminatoir aspect van de incidenten, en een aantal achtergrondkenmerken van de betrokkenen, nog niet zijn meegenomen.

Aangezien de gegevens in BVH voor het eerst op een dergelijke manier werden verzameld, worden in deze rapportage alleen de bevindingen van 2014 besproken. In volgende jaren zullen op basis van de verdere ontwikkeling van deze manier van werken, ook de ontwikkelingen in de tijd meegenomen kunnen worden.

Deze rapportage geeft antwoord op twee hoofdvragen:

1. Hoeveel discriminatoire incidenten zijn door de politie in 2014 geregistreerd in het politiesysteem BVH en hoe is dit verdeeld naar politie-eenheid?
2. Wat was bij de door de politie geregistreerde discriminatoire incidenten in 2014 de discriminatiegrond, de vorm van discriminatie, de gemeente waar de incidenten plaatsvonden en de achtergrondkenmerken van betrokkenen?²

2 Het beeld van de achtergrondkenmerken is beperkt, aangezien deze gegevens geautomatiseerd zijn toegevoegd aan de incidenten. Voorheen werd door de regionale contactfunctionarissen discriminatie bepaald wie bij een incident dader en slachtoffer waren van het discriminatoire aspect van het incident (de rolverdeling). Hierbij werden de sekse en het geboorteland van deze personen vastgelegd. Aangezien deze keer de rol van de betrokkenen in het discriminatoire incident niet bekend was, zijn de achtergrondkenmerken ook minder relevant.

De aantallen en de kenmerken van de incidenten worden gepresenteerd voor de tien regionale politie-eenheden en de landelijke eenheid.

Leeswijzer

Deze rapportage telt zeven hoofdstukken. Hoofdstuk 2 bevat een verantwoording van de gegevensverzameling. In hoofdstuk 3 geven we de definitie van discriminatie, zoals die door politie en justitie wordt gehanteerd en beschrijven we de verantwoordelijkheden van de politie op het gebied van de opsporing en vervolging van discriminatie. Tevens wordt ingegaan op enkele maatschappelijke gebeurtenissen die in de media veel aandacht hebben gekregen, en op de mogelijke invloed die deze hebben gehad op de cijfers in deze rapportage. Vervolgens geven we in hoofdstuk 4 een beeld van de discriminatoire incidenten die in 2014 door de politie zijn geregistreerd, gaan we in op de discriminatiegronden, en bespreken we hoe vaak de verschillende discriminatiegronden voorkomen. De wijze van discrimineren en de gemeente waarin de incidenten plaatsvonden, komen aan de orde in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op een aparte categorie incidenten, de politiebeledigingen. En in hoofdstuk 7 ten slotte worden de belangrijkste bevindingen samengevat.

2 *Verantwoording*

De incidenten werden geselecteerd door negentien verschillende query's te draaien op een landelijke uitdraai van 2014 van de Basisvoorziening Handhaving (BVH). De query's werden geformuleerd op basis van de strafrechtelijke discriminatiegrondslagen. Voor sommige grondslagen zijn meerdere query's ingevoerd. Daarnaast werden filters toegepast om preciezere resultaten te krijgen.

Hieronder volgt een overzicht van de query's die per grondslag zijn gedraaid.

1. vier query's racisme
2. racistisch schelden
3. discriminatie seksuele gerichtheid
4. schelden seksuele gerichtheid
5. discriminatie gehandicapten
6. discriminatie geslacht
7. drie query's moslimdiscriminatie
8. schelden moslims
9. twee query's antisemitisme
10. antisemitisch schelden
11. ongerichte hakenkruisen
12. gerichte hakenkruisen
13. overige discriminatiezaken

De screening omvatte het vaststellen van de verschijningsvorm van discriminatie, het toevoegen van de specifieke discriminatiegrondslagen en het beoordelen van de incidenten op relevante discriminatiegrondslag. Het beoordelingsproces is vooraf met de betrokken partijen, de Landelijk Portefeuillehouder Gelijkwaardigheid/aanpak discriminatie en de analisten van Bureau Managementinformatie van de korpsleiding Nationale Politie, doorgesproken en afgestemd. Een van de onderzoekers van het Verwey-Jonker Instituut heeft in de loop van het selectieproces een dag meegelopen tijdens de screening en Bureau Managementinformatie van de korpsleiding Nationale Politie was gedurende het proces beschikbaar voor afstemming over incidenten waarover onduidelijkheid bestond.

Met de gezamenlijke query's werden in totaal ruim 12.500 incidenten gevonden welke mogelijk discriminatie bevatten. Van deze incidenten werden er bijna 8.500 handmatig gescreend en ruim 4.000 automatisch door het analyseprogramma beoordeeld. Voor deze automatische beoordeling is gebruikgemaakt van gewogen woordenlijsten en extrapolatie van een aantal handmatig gescreende incidenten. De handmatige screening leverde 5.099 strafrechtelijk relevante incidenten op (incidenten waarin daadwerkelijk sprake was van mogelijke discriminatie of een discriminatoir aspect), waarvan 1.081 zaken vielen in de categorie belediging politie. Deze categorie is gescheiden behandeld om vertekening van de cijfers tegen te gaan. Middels de automatische beoordeling werden nog eens 1.703 incidenten als relevant aangemerkt. In totaal gaat het dus om ruim 6.802 relevante incidenten, waarvan 1.081 belediging politie, zodat uiteindelijk 5.721 incidenten overblijven.

Voor deze rapportage werden de opgeschoonde en aangevulde queryresultaten ingelezen in SPSS-systeembestanden en werden alle bestanden samengevoegd tot één definitief bestand over 2014, waaruit alle dubbele incidenten (die in meerdere query's voorkwamen) zijn verwijderd; alleen de variabele die aanduidde uit welke query het incident afkomstig was, werd behouden. Dit bestand vormde uiteindelijk de basis voor de analyses. Voor de beschrijving van praktijkvoorbeelden werd uit een selectie van de incidenten aanvullend de concrete inhoud doorgelezen.

In deze rapportage wordt op een aantal plaatsen gesproken over 'gerichte' en 'ongerichte' vormen van discriminatie. Deze termen zijn niet ontleend aan jurisprudentie of wetgeving, het betreft interpretaties van de inhoudelijke achtergronden van een incident, waarbij de term 'gericht' werd gebruikt als bijvoorbeeld een incident van antisemitisch schelden tegen een joods persoon was gericht, of wanneer moslimdiscriminatie op een islamitisch persoon was gericht, of wanneer een homoseksuel persoon werd uitgescholden voor '...homo', of wanneer een synagoge of moskee was beklad met hakenkruisen. Incidenten werden 'ongericht' genoemd wanneer bijvoorbeeld een heteroseksueel persoon werd uitgescholden voor '...homo', of wanneer een niet-joods persoon werd uitgescholden voor '...jood', of wanneer een hakenkruis op een willekeurig object was geplaatst.

3 *Discriminatie en de aanpak van discriminatie in Nederland*

Discriminatie is een hardnekkig en complex maatschappelijk fenomeen. Niet elk geval van discriminatie levert bij de betrokkene ook een gevoel van discriminatie op. Ook het omgekeerde komt voor: mensen kunnen zich soms gediscrimineerd voelen, terwijl het geen (strafbare) discriminatie betrof. In dit hoofdstuk gaan we eerst in op de definitie van discriminatie. Vervolgens laten we zien dat maatschappelijke ontwikkelingen grote invloed kunnen hebben op discriminatiecijfers. De uitspraken die PVV-leider Wilders tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 deed, is hiervan een duidelijk voorbeeld.

3.1 *Definitie discriminatie*

Bij het opsporen van strafbare feiten baseert de politie zich op het Wetboek van Strafrecht. Om die reden hanteren wij hier de definitie van discriminatie uit het Wetboek van Strafrecht. Deze luidt als volgt:

Onder discriminatie of discrimineren wordt verstaan elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur, die ten doel heeft of ten gevolge kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van maatschappelijk leven, wordt teniet gedaan of aangetast. (artikel 90quater Sr)

Naast de definitie van discriminatie is in het Wetboek van Strafrecht opgenomen welke vormen van discriminatie strafbaar zijn (artikel 137c tot en met 137g, en artikel 429quater Sr). Dit betreft groepsbelediging (137c), aanzetten tot haat, discriminatie of geweld (137d), het verspreidingsdelict (137e), het deelnemen of steun verlenen aan activiteiten gericht op discriminatie (137f) en discrimineren in de uitoefening van ambt, beroep of bedrijf (137g en 429quater).

De wetsartikelen 137c (discriminatoire groepsbelediging), 137d (aanzetten tot haat, discriminatie en geweld) en artikel 137e (het verspreidingsdelict van de artikelen 137c en 137d) gaan over discriminatoire uitlatingen

en uitingen in plaats van om discriminatoire handelingen, zoals in artikel 90quater. Niettemin vallen ook discriminatoire groepsbeledigingen, het aanzetten tot haat, discriminatie en geweld, en het verspreiden van discriminatoire uitingen in het strafrecht onder de noemer discriminatie.

Naast deze specifieke vormen van discriminatie die strafbaar zijn gesteld in het Wetboek van Strafrecht, kan discriminatie ook een rol spelen bij commune - 'gewone' - delicten, bijvoorbeeld als motief voor het delict. Deze delicten worden in het strafrecht 'commune delicten met een discriminatoir aspect' genoemd. Het gaat hierbij onder meer om beledigingen, bedreigingen, mishandelingen en/of vernielingen.

In deze rapportage wordt op een aantal plaatsen gesproken over 'gerichte' en 'ongerichte' vormen van discriminatie. Deze termen zijn niet ontleend aan jurisprudentie of wetgeving, het betreft interpretaties van de inhoudelijke achtergronden van een incident.

3.2 *Politieke en maatschappelijke aandacht*

De aanpak van discriminatie staat permanent in de politieke en maatschappelijke belangstelling. Een belangrijk aandachtspunt voor de politie daarbij is de meldingsbereidheid. Mensen die worden gediscrimineerd, zijn niet snel geneigd dit te melden en/of weten niet goed waar zij discriminatie kunnen melden³. Extra aandacht voor discriminatie wordt daarnaast gegenereerd door maatschappelijke discussies en de media. Twee gebeurtenissen zijn in dit verband vermeldenswaardig. Als eerste de 'minder, minder'-uitspraken van PVV-leider Wilders over Marokkanen, op de avond van de gemeenteraadsverkiezingen, 19 maart 2014. Deze uitspraken hebben geleid tot een hausse aan meldingen en aangiften tegen Wilders: ruim 3.600 meldingen en aangiften werden vanaf 20 maart geregistreerd in de BVH van de politie. Daarnaast werden nog eens ruim 10.000 meldingen gedaan op de website van de politie. Al deze meldingen en aangiften zijn overigens slechts als één incident meegewogen in de analyse, aangezien het hier feitelijk maar om één incident ging, namelijk de uitspraken op de verkiezingsavond. Door de PVV werd daarop een tegenactie geïnitieerd waarbij mensen werden opgeroepen op hun beurt aangifte te doen tegen de PvdA-partijleider Samsom en de PvdA-voorzitter Spekman, vanwege eerdere uitspraken over Marokkanen. Dit

3 De Monitor Rassendiscriminatie 2005 (Boog, van Donselaar, Houtzager, Rodrigues en Schriemer, 2006), de eerste publicatie in Nederland waarin onderzoek naar discriminatie-ervaringen wordt gecombineerd met gegevens over de rol van beeldvorming bij rassendiscriminatie, constateert een zeer geringe bereidheid om gevallen van discriminatie te melden. Zo'n driekwart van de allochtonen die het afgelopen jaar met discriminatie geconfronteerd zegt te zijn, heeft dat bij geen enkele instantie gemeld.

resulteerde in circa 300 meldingen en aangiften tegen Samsom en Spekman. Aangezien de vermeende feiten van Samsom en Spekman zich voordeden in respectievelijk in 2011 en 2008, zijn deze meldingen niet in deze analyse van 2014 meegenomen.

De tweede grote maatschappelijke discussie over discriminatie werd gevoerd naar aanleiding van Zwarte Piet. In 2013, toen deze discussie scherper dan ooit tevoren werd gevoerd, leidde dit nauwelijks tot extra meldingen. In 2014 ontstond er nog meer ophef over, en werden er ook in diverse gemeenten protestdemonstraties gehouden tijdens de intocht van Sinterklaas. De maatschappelijke discussie werd hier op het scherpst van de snede gevoerd. Toch leidde dit ook in 2014 slechts tot een beperkt aantal geregistreerde incidenten. We zien in de BVH vooral meldingen naar aanleiding van de demonstraties waar politie-ingrijpen noodzakelijk was: in totaal gaat het om vijftien incidenten. Deze zijn allemaal meegenomen in deze analyse.

3.3 *Aantal incidenten*

In totaal werden in 2014 na screening en opschoning van alle query's 6.802 incidenten gevonden waarbij sprake was van discriminatie of van een discriminatoir aspect. Hierbij moet worden gemeld dat een groot deel van deze incidenten beledigingen van politieagenten en BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaar⁴) betreffen. Het gaat hierbij telkens om beledigingen met een discriminatoir aspect. Deze categorie heeft een sterk vertekenend effect op de totale cijfers, omdat de aanleiding van het discriminatoir schelden vrijwel altijd een bekeuring of een aanhouding of een boete is ten aanzien van een ander delict/overtreding (verkeersboete, fout parkeren, openbare dronkenschap, enz.). Daarnaast heeft het Ministerie van Veiligheid & Justitie afzonderlijk beleid (Veilige Publieke Taak) op dit thema. Vandaar dat in deze rapportage deze incidenten in een apart hoofdstuk worden behandeld (hoofdstuk 6). In tabel 3.1 staat een overzicht met het aantal incidenten per eenheid onderverdeeld naar discriminatoire incidenten en politiebeledigingen (met discriminatoir aspect). We zien dat in 2014 in de eenheden Oost-Nederland, Den Haag en Amsterdam de meeste incidenten hebben plaatsgevonden. Ook in de twee andere grootstedelijke eenheden (Rotterdam en Midden-Nederland) hebben relatief veel incidenten plaatsgevonden. Met afstand de minste incidenten worden gevonden in de eenheid Limburg.

4 Buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) sporen bepaalde strafbare feiten op en vullen zo de politie aan bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid. De bevoegdheden van BOA's zijn altijd beperkt zijn tot één bepaald werkterrein, bijvoorbeeld boswachter, milieu-inspecteur, sociaal rechercheur, conducteur of parkeerwachter.

Tabel 3.1 Aantal discriminatoire incidenten in 2014 naar eenheid.

<i>Eenheid</i>	<i>Discriminatoire incidenten</i>	<i>Belediging politie</i>
Noord-Nederland	569	64
	9,9%	5,9%
Oost-Nederland	823	127
	14,4%	11,7%
Midden-Nederland	669	101
	11,7%	9,3%
Noord-Holland	403	99
	7,0%	9,2%
Amsterdam	725	165
	12,7%	15,3%
Den Haag	712	188
	12,4%	17,4%
Rotterdam	646	150
	11,3%	13,9%
Zeeland - West-Brabant	484	77
	8,5%	7,1%
Oost-Brabant	391	71
	6,8%	6,6%
Limburg	281	38
	4,9%	3,5%
Landelijke eenheid	18	1
	0,3%	0,1%
Totaal	5721	1081
	100,0%	100,0%

Wanneer we naar het beledigen van de politie kijken zien we dat dit het meest voorkomt in de eenheid Den Haag, gevolgd door Amsterdam en Rotterdam. Absoluut komt dit het minst voor in Limburg, maar wanneer we dit relateren aan het totaal aantal discriminatoire incidenten komt het beledigen van de politie relatief het minst voor in Noord-Nederland. In de rest van deze rapportage gaat het over de 5.721 discriminatoire incidenten.

Wanneer we de aantallen incidenten afzetten tegen het aantal inwoners (zie tabel 3.2), zien we dat in de grootste regionale eenheden qua inwoners ook de meeste incidenten hebben plaatsgevonden. Alleen Amsterdam

laat een afwijkend beeld zien, in de zin dat Amsterdam met afstand de kleinste eenheid is qua inwonertal, maar dat hier wel het op één na hoogste aantal incidenten plaatsvond. Dit is verklaarbaar omdat de eenheid Amsterdam bijna volledig grootstedelijk gebied omvat. De andere eenheden met grootstedelijk gebied (Den Haag, Rotterdam) bestrijken ook veel landelijk gebied, waardoor hun score daalt.

Tabel 3.2 Aantal geregistreerde incidenten per 1000 inwoners per politie-eenheid.

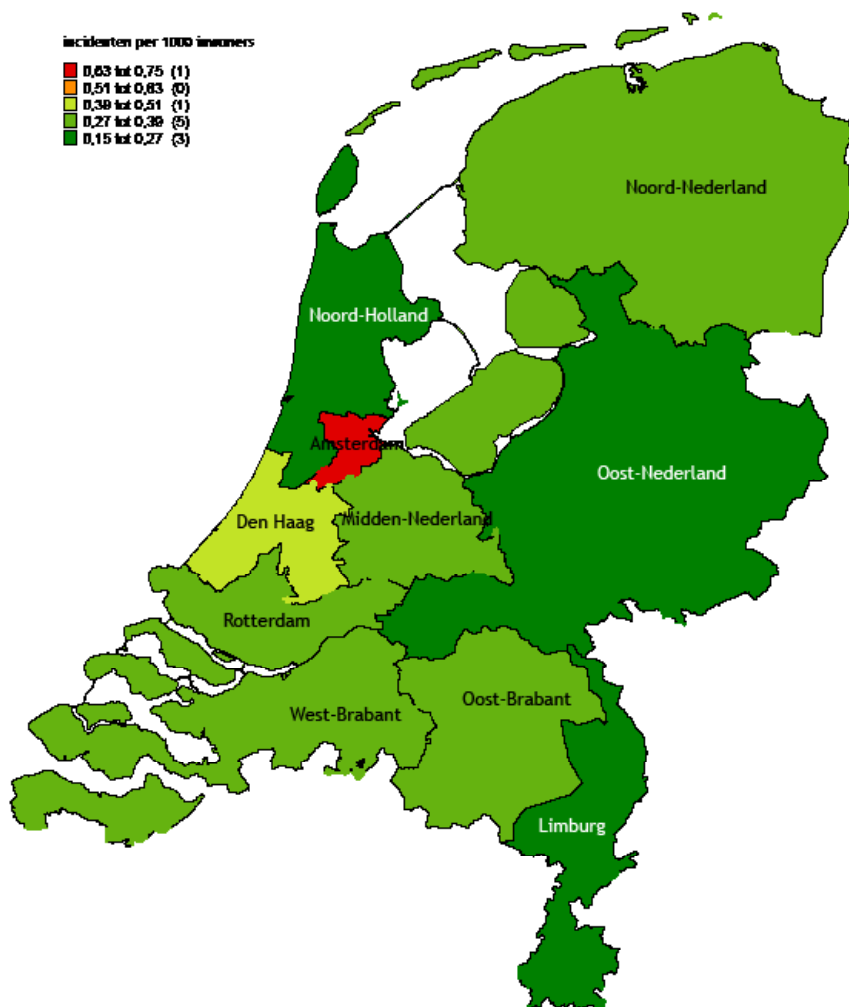
<i>Regionale eenheid</i>	<i>Inwoners 2014</i>	<i>Incidenten</i>	<i>Promillage</i>
Noord-Nederland	1.717.879	569	0,33
Oost-Nederland	3.159.310	823	0,26
Midden-Nederland	1.898.709	669	0,35
Noord-Holland	1.501.994	403	0,27
Amsterdam	993.328	725	0,73
Den Haag	1.822.428	712	0,39
Rotterdam	1.753.931	646	0,37
Zeeland - West-Brabant	1.468.247	484	0,33
Oost-Brabant	1.391.947	391	0,28
Limburg	1.120.002	281	0,25

Wanneer we de promillages in tabel 3.2 bekijken, zien we dat de vier grootstedelijke eenheden relatief de meeste incidenten per 1000 inwoners laten zien. Zoals hierboven gemeld, steekt Amsterdam er echter met kop en schouders bovenuit, met 0,73 discriminatoire incidenten per 1000 inwoners. Van de vier grootstedelijke eenheden vonden in Midden-Nederland (Utrecht) relatief de minste incidenten plaats. Landelijk worden relatief de minste discriminatoire incidenten gevonden in Limburg, met 0,25 incidenten per 1000 inwoners. Dit betekent dat in de eenheid Amsterdam relatief bijna drie keer zoveel discriminatoire incidenten per inwoner voorkwamen als in Limburg. In de qua inwoners met afstand grootste eenheid, Oost-Nederland, vonden absoluut gezien wel de meeste incidenten plaats, maar relatief (per 1000 inwoners) vinden we hier weinig geregistreerde discriminatoire incidenten.

In figuur 3.1 staan de promillages in een kaart van Nederland met alle politie-eenheden weergegeven.

Daarna staat in figuur 3.2 een overzicht van de spreiding van alle incidenten over alle precieze locaties in Nederland.

Figuur 3.1 Incidenten per 1000 inwoners per eenheid 2014

Figuur 3.2 Spreiding Incidenten over Nederland 2014

In de kaart is duidelijk te zien dat vooral in de grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag veel incidenten plaatsvinden.

4 *Discriminatoire incidenten 2014*

In dit hoofdstuk presenteren we alle in 2014 door de politie geregistreerde discriminatoire incidenten. De gegevens werden dit keer met een serie query's op een landelijke uitdraai van de BVH verzameld. Vervolgens werden de meeste incidenten beoordeeld op strafrechtelijke relevantie en werden de incidenten geselecteerd specifiek voor deze publicatie. Zoals in de inleiding gemeld, is er over deze incidenten maar een beperkt aantal kenmerken vastgelegd. Daarnaast is een beperkt aantal kenmerken vanuit de BVH geautomatiseerd toegevoegd aan de incidenten. Dit betekent dat we over een aantal relevante onderwerpen nog geen informatie hebben. Er ontbreken gegevens over de locatie (zoals woonomgeving, werkomgeving, horeca, openbaar vervoer, sportvereniging, gebedshuis, etc.) waar het incident plaatsvond en over de achtergronden van de daders en slachtoffers van het discriminatoir aspect of de discriminatie. Verder is er informatie opgenomen over de gemeente waarin het incident plaatsvond, deze gegevens zijn niet eerder gerapporteerd.

Allereerst tonen we het aantal geregistreerde incidenten naar de discriminatiegronden. Hierbij wordt een aantal subcategorieën onderscheiden. Vervolgens zetten we de strafbare gedragingen (de specifieke verschijningsvorm van discriminatie) bij de incidenten met een discriminatoir karakter uiteen. Als laatste gaan we in op de gemeente waarin de discriminatie-incidenten hebben plaatsgevonden (zgn. pleeggemeente).

4.1 *Discriminatiegronden*

In deze paragraaf geven we een overzicht van de discriminatiegronden bij de geregistreerde discriminatoire incidenten. We onderscheiden hierbij de discriminatiegronden die in het Wetboek van Strafrecht strafbaar gesteld zijn: ras, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid, geslacht en handicap. Daarnaast onderscheiden we antisemitisme als een aparte discriminatiegrond; we onderscheiden deze in andere woorden van discriminatie op grond van godsdienst en van ras. Onder levensovertuiging verstaan we een fundamentele overtuiging, levenshouding of gedachtegoed waarbij geen godheid wordt erkend. Nog een aparte categorie zijn de 'schijnbaar willekeurige' hakenkruisen. Wanneer hakenkruisen op

gebedshuizen (moskee, synagoge) en dergelijke worden aangebracht, of op deuren, muren en/of ramen van Joodse mensen, moslims of mensen van niet-Nederlandse herkomst, worden deze aangemerkt als respectievelijk antisemitisme, moslimdiscriminatie en/of racisme. Het bekladden met hakenkruisen is strafbaar. We noemen ze in deze studie wel, ook al is het in veel gevallen niet helder tegen wie deze vorm van discriminatie gericht was. Om die reden konden we in veel gevallen niet een duidelijke discriminatiegrond toevoegen. In eerdere rapportages werd dit type incident geduid als antisemitisme. Aangezien hakenkruisen echter ook vaak tegen mensen van een andere etnische herkomst en een andere geloofsovertuiging worden gebruikt, kiezen we hier voor een andere aanduiding: 'hakenkruisen ongericht'. Een voorbeeld hiervan is het volgende incident:

Deed aangever aangifte van het bespuiten met graffiti van zijn al enige tijd leegstaande woning, die hij aan het verbouwen is. Aan de achterzijde werden kozijn en gevel bespoten en aan de zijkant bij de voordeur werden voordeur en gevel bespoten. Voordeur werd voorzien van een hakenkruis.

Voorheen werd de discriminatiegrond door de regionale contactpersonen toegevoegd aan het incident op basis van de inhoud van het incident. Bij deze kwalificatie van de discriminatoire incidenten bleef niettemin een subjectieve component meespelen, omdat er binnen de gebruikte definities ruimte bestaat voor interpretatieverschillen. Nu is de discriminatiegrond op basis van de queryformulering meegenomen. Bij het screenen van de incidenten werd deze discriminatiegrond gewijzigd als het een andere grondslag betrof of als er meerdere grondslagen waren. De discriminatiegrondslag 'hakenkruisen' blijft hier in dit geval dus een beetje tussenin hangen, omdat niet per se duidelijk is tegen wie de bekladdingen gericht waren, of wat de achtergrond was van degene tegen wie ze gericht waren. Van de hakenkruisen waarbij de achtergrond wel bekend was, weten we dat het in 70 procent van de gevallen een racistische grondslag had, 15 procent had een antisemitische grondslag, in 10 procent van de gevallen was de grondslag seksuele gerichtheid (homoseksualiteit) en in 5 procent ging het om moslimdiscriminatie (grondslag godsdienst).

Van 5.721 van de door de politie geregistreerde discriminatoire incidenten weten we de discriminatiegrond. Sommige discriminatoire incidenten hebben meerdere discriminatiegronden (zie tabel 4.1), vandaar dat in totaal 6.099 discriminatiegronden zijn geregistreerd.

Tabel 4.1 Aantal discriminatiegronden per incident (n=5721 incidenten).

<i>Aantal discriminatiegronden</i>	<i>Aantal incidenten</i>
Eén discriminatiegrond	5343
Twee discriminatiegronden	336
Drie discriminatiegronden	17
Vier discriminatiegronden	2

In totaal is bij 357 incidenten meer dan één discriminatiegrond geregistreerd. Bij 336 incidenten zijn twee discriminatiegronden geregistreerd, bij 17 incidenten zijn drie discriminatiegronden geregistreerd en bij 2 incidenten zijn vier discriminatiegronden vastgesteld. Onderstaande beschrijving is een voorbeeld van een discriminatoir incident met zowel de discriminatiegrond ‘ras’ als de discriminatiegrond ‘godsdienst’.

Aangeefster van Marokkaanse afkomst verklaart: ‘Hij zei kut-Marokkaan (ras/herkomst), ga lekker varkens eten met je kutgeloof (godsdienst)’.

4.2 Discriminatiegronden: de cijfers

Onder de in 2014 door de politie geregistreerde discriminatoire incidenten komen de discriminatiegronden ras (2.987 incidenten) en seksuele gerichtheid (1.403 incidenten) het meest voor. De politie registreerde daarnaast 358 incidenten met een antisemitische grondslag en 279 incidenten met godsdienst als grondslag. Incidenten met de discriminatiegronden geslacht, handicap en levensovertuiging komen minder dan 100 keer voor, waarbij we maar 4 incidenten met grondslag levensovertuiging vonden, 54 met grondslag handicap en 68 met grondslag geslacht (zie tabel 4.2).

De percentages in de tabel geven het percentage van de betreffende discriminatiegrond weer van de incidenten waarvan de discriminatiegrond bekend is. Omdat per incident meerdere discriminatiegronden geregistreerd kunnen zijn, is het aantal discriminatiegronden hoger dan het aantal incidenten met discriminatiegrond. Hierdoor zijn de percentages in tabel 4.2 bij elkaar opgeteld meer dan 100 procent. Uit de tabel kunnen we afleiden dat met afstand de meeste incidenten de grondslag ras betreffen, namelijk meer dan de helft. Ook de categorie seksuele gerichtheid komt vaak voor, namelijk bij een kwart van alle incidenten.

Tabel 4.2 Aantal en percentage incidenten per discriminatiegrond van het totaal aantal incidenten waarvan een discriminatiegrond bekend is in 2014.

<i>Discriminatiegrond</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Seksuele gerichtheid	1403	25%
Ras	2987	52%
Antisemitisme	358	6%
Godsdienst	279	5%
Geslacht	68	1%
Handicap	54	1%
Levensovertuiging	4	0%
Hakenkruisen ongericht	946	17%

Discriminatiegronden naar politie-eenheden

In tabel 4.3 geven we de discriminatiegronden per politie-eenheid weer. Opvallende cijfers zijn hieronder opgesomd:

- In de eenheid Amsterdam zijn in vergelijking met de andere politie-eenheden relatief veel incidenten op grond van seksuele gerichtheid geregistreerd. Mogelijk heeft dit te maken met de bevolkingssamenstelling in Amsterdam en het uitgaansleven aldaar.
- Relatief veel incidenten op grond van antisemitisme zijn geregistreerd in de eenheden Amsterdam en Den Haag.
- In de eenheid Rotterdam zijn in vergelijking met de andere politie-eenheden de meeste incidenten met de discriminatiegrond ras geregistreerd. In Noord-Nederland vinden we relatief erg weinig incidenten met de grondslag ras.
- In de eenheden Noord-Nederland, Limburg en Noord-Holland zijn relatief de meeste ongerichte hakenkruis-incidenten geregistreerd.

Tabel 4.3 Aantal incidenten naar discriminatiegrond per politie-eenheid (percentages geven het percentage incidenten met de betreffende discriminatiegrond van het totaal aantal discriminatoire incidenten in de betreffende politie eenheid waarvan de discriminatiegrond bekend is).

Politie-eenheid	Seksuele gerichtheid	Ras	Antisemitisme	Godsdienst	Geslacht	Handicap	Levensovertuiging	Hakenkruisen ongericht	Aantal incidenten
Noord-Nederland	164 29%	230 40%	30 5%	16 3%	10 2%	9 2%	0 0%	144 25%	569
Oost-Nederland	203 25%	433 53%	38 5%	40 5%	6 1%	11 1%	1 0%	146 18%	823
Midden-Nederland	162 24%	367 55%	47 7%	31 5%	7 1%	7 1%	0 0%	93 14%	669
Noord-Holland	83 21%	195 48%	18 4%	23 6%	8 2%	6 1%	0 0%	95 24%	403
Amsterdam	207 29%	351 48%	107 15%	43 6%	10 1%	2 0%	0 0%	65 9%	725
Den Haag	140 20%	408 57%	43 6%	46 6%	7 1%	1 0%	3 0%	111 16%	712
Rotterdam	134 21%	385 60%	31 5%	27 4%	7 1%	5 1%	0 0%	90 14%	646
Zeeland-West-Brabant	136 28%	248 51%	23 5%	27 6%	5 1%	5 1%	0 0%	74 15%	484
Oost-Brabant	99 25%	220 56%	12 3%	19 5%	4 1%	4 1%	0 0%	58 15%	391
Limburg	73 26%	138 49%	9 3%	7 2%	4 1%	4 1%	0 0%	66 23%	281
Landelijke eenheid	2 11%	12 67%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	4 22%	18
Totaal discriminatie-grondslagen	1403 25%	2987 52%	358 6%	279 5%	68 1%	54 1%	4 0%	946 17%	

4.3 Discriminatiegronden naar subcategorie

De discriminatiegronden zijn onder te verdelen in subcategorieën. In het verleden werden alle subcategorieën apart meegenomen, in de query's kunnen we echter maar enkele subcategorieën geautomatiseerd goed onderscheiden (moslims, homoseksuelen). Hieronder worden de discriminatiegronden verder uitgewerkt, waarbij tevens enkele subcategorieën worden benoemd, indien bekend.

Ras

Bij de 2.987 incidenten met de discriminatiegrond ras worden mensen vooral beledigd, maar daarnaast ook achtergesteld of mishandeld vanwege hun etnische achtergrond. Het lastige bij incidenten met de discriminatiegrond ras is dat de etnische achtergrond vaak niet in de meldingen staat genoemd. Marokkanen, Turken en Surinamers vormen daar als enigen een uitzondering op (meestal gaat het om uitschelden). Aangezien we de onderlinge rolverdeling in het incident niet hebben onderzocht, weten we echter niet of de betrokkenen dader dan wel slachtoffer waren bij het incident. We weten alleen dat er personen met deze achtergrond betrokken waren.

Veel incidenten komen voort uit burenruzies, die uiteindelijk ontaarden in racistische uitingen, zoals onderstaand voorbeeld:

Aangever heeft met een schepje een hondendrol voor de deur van het echtpaar gelegd. Aangever heeft het echtpaar opgewacht. Hierop ontstond een verbale discussie, waarbij het echtpaar zich discriminerend uitte richting aangever, die vervolgens besloot aangifte te doen.

Bij een ander incident speelde het voorval zich eveneens af tussen buurtbewoners, waarbij een Marokkaan aangifte doet van een poging tot zware mishandeling, bedreiging, belediging en discriminatie, omdat een buurtbewoner tegen hem en twee van zijn vrienden had geroepen:

Rot op naar je eigen land, vuile kanker-Marokkanen. Stelletje vuile kanker-Marokkanen. Ik sla jullie helemaal verrot, ik sla je kop in.

Seksuele gerichtheid

Bij 1.403 van de discriminatoire incidenten ging het om seksuele gerichtheid; in vrijwel alle gevallen ging het dan om homoseksuele gerichtheid.

Discriminatie op grond van seksuele gerichtheid betreft gerichte discriminatie van homoseksuelen (waaronder het uitschelden van homoseksuelen) en het willekeurige gebruik van het woord 'homo' als scheldwoord, ongeacht de seksuele gerichtheid van degene tegen wie het schelden is gericht. Bijna 40 procent (557) van de incidenten in de

categorie seksuele gerichtheid, betreft scheldincidenten waarbij mensen voor ‘...homo’ worden uitgescholden, vaak zonder dat de seksuele gerichtheid van het slachtoffer bekend is.

De incidenten zijn tijdens de screening niet gecontroleerd op de seksuele gerichtheid van de slachtoffers van deze vorm van discriminatie. Met een aantal specificaties in de query bleek het toch mogelijk om de scheldincidenten verder te preciseren op de seksuele gerichtheid van de slachtoffers. Op deze manier vonden we 50 incidenten (9%) waarbij een homoseksueel persoon of stel op deze wijze werd uitgescholden. Hoewel dit natuurlijk niet volledig is, geeft het wel een indicatie dat bij dit type scheldincidenten de seksuele gerichtheid van de slachtoffers in veel gevallen niet bekend is of niet relevant is.

Bij het doorlezen van de scheldincidenten blijkt dat naast beledigingen ook dreigementen worden geuit:

Verhoor verdachte: ‘Ik had een broodje gekocht. En er stond een homo. Ik houd niet van homo’s, ik houd van vrouwen. Die homo ging provoceren en aan zijn duim staan zuigen.’ De aangever verklaarde dat hij eerst door de man was lastiggevalven, omdat hij homo was en de verdachte niets van homo’s moest hebben. Vervolgens had de verdachte hem ook bedreigd door te zeggen dat hij zijn tanden uit zijn mond zou slaan. Tijdens de voorgeleiding hoorde ik verdachte zeggen: ‘Nu zit ik binnen en nu zit dat kleine kankerhomoetje gewoon nog buiten.’ Ik hoorde dat hij vervolgens bleef schreeuwen: ‘Ik zit hier alleen maar door een stelletje homo’s.’

Ook binnen families wordt het feit dat iemand homoseksueel is, aangegrepen om deze persoon anders te benaderen, maar er kan in die gevallen ook meer aan de hand zijn:

Ik ben de tante van Aangever. Hij heeft een aantal keren aangegeven dat zijn vader niet kan verkroppen dat hij homo is. Aangever: Ik heb zeer goed contact met mijn tante, waar ik ook altijd met mijn vriend mag komen. Zij heeft geen probleem met het feit dat ik homo ben. Mijn vader kan het niet hebben dat ik een homovriend heb, en ik mag dan ook niet met mijn vriend thuiskomen. Verdachte: Aangever heeft net ook een klein kindje gekregen bij zijn ex. Ik heb tegen homoseksualiteit niets. Ik ben er niet blij mee dat hij homo is. Ik vind het erg hoe hij zijn kind achterlaat.

Op basis van het doorlezen van een aantal van dit type incidenten kunnen we concluderen dat het in de meeste gevallen niet helder was of de aangesprokene homoseksueel was. Soms werd er expliciet gemeld dat de beledigde niet homoseksueel was.

Antisemitisme

Antisemitisme is een bijzondere categorie omdat hierbij feitelijk twee grondslagen worden samengevoegd, namelijk racisme en godsdienst. Antisemitisme is namelijk de discriminatie van Joden gebaseerd op hun etniciteit of religie. Hierbij is geen onderscheid te maken tussen ras of godsdienst. Zo kan je je bij de discriminatie van Marokkanen ook afvragen of dit alleen om hun etniciteit gaat, of dat ook hun godsdienst (in de meeste gevallen de islam) een rol speelt. Dit kunnen wij niet onderscheiden, dus vandaar dat racisme en moslimdiscriminatie twee aparte categorieën zijn in deze rapportage.

In een eerdere rapportage over discriminatie in de politiegegevens van 2012 werd antisemitisme uitgediept in een themarapportage. In die verdieping bleek dat het mogelijk was een onderverdeling te maken naar de aard van de incidenten. Het ging hierbij om een onderverdeling naar *gericht antisemitisme* (incidenten met een duidelijk antisemitisch karakter, gericht tegen Joodse personen of doelwitten) en *ongericht antisemitisme* (bekladdingen en beledigingen met een antisemitisch karakter, maar niet specifiek gericht tegen Joodse personen of doelwitten). In de huidige wijze van dataverzameling zijn we beter in staat om de gerichte zaken te vinden. Daarbij is het ook mogelijk om zaken die een andere grondslag hebben en geen antisemitisme betreffen, beter uit te sluiten. Eerder werd reeds gemeld dat de hakenkruisen tot voor kort standaard als antisemitisch werden beoordeeld, terwijl we dit keer preciezer hebben bepaald of het karakter racistisch, dan wel antisemitisch, dan wel antihomoseksueel, dan wel antimoslim was. We vonden dat de meeste hakenkruisen ‘ongericht’ waren.

In 2014 vonden we in de politieregistratie 358 discriminatoire incidenten met als discriminatiegrond antisemitisme; hiervan zijn 76 gericht antisemitisme. Een voorbeeld van een incident van gericht antisemitisme in 2014 is de aangifte van de moeder van een meisje dat op school wordt beledigd en bedreigd:

Meldde Aangeefster (van Joodse herkomst) dat dochter nog altijd dagelijks uitgescholden wordt door schoolgenoten. Dit gebeurt vaak in en rondom de school. Verdachte en zijn groep schreeuwen dan antisemitische teksten als 'Je had vergast moeten worden, net als je ouders en opa en oma. Je bent een Joods gezwel, en dat moet weggehaald worden.' Dit zou dag in dag uit gebeuren.

Een ander gericht antisemitisch incident vond plaats tussen bewoners van een flat:

Aangever stond in lift en werd zonder enige aanleiding op de arm geslagen met de vuist door een bewoner van andere verdieping. Ook uitte deze bewoner een zeer discriminerende opmerking tegen Aangever, waardoor zij erg van streek naar het politiebureau kwam om aangifte te doen. Ik hoorde Verdachte roepen: 'Oud Joods smerig teringwif!' Ik voelde me diep gekwetst door de discriminerende belediging van Verdachte. Mijn hele familie is vergast. Ik kreeg meteen weer de gruwelijke beelden voor me. Op dit moment voel ik lichte pijn aan mijn linkerbovenarm als ik daarop druk. Ik ben zo vreselijk verdrietig als ik denk aan de discriminerende opmerking van Verdachte. Ik ben er kapot van.

Wanneer we de antisemitismecijfers 2014 vergelijken met de cijfers in de monitor Racisme, antisemitisme, en extreemrechts geweld van de Anne Frank Stichting over de jaren 2011, 2012 en 2013, dan zien we dat het aantal gericht antisemitische incidenten over de jaren toeneemt (30 in 2011, 58 in 2012, 61 in 2013 en 76 in 2014), terwijl het aantal ongericht antisemitische incidenten afneemt. Aangezien de monitorgegevens uit dezelfde bron komen (de landelijke BVH-uitdraai) en min of meer op dezelfde manier zijn gescreend, lijkt deze stijging in 2014 een reëel verschijnsel.

Godsdienst

De discriminatiegrond godsdienst omvat 4 procent van alle door de politie geregistreerde discriminatoire incidenten. Bij discriminatie op grond van godsdienst gaat het hoofdzakelijk om discriminatie van moslims: in 206 van de 279 onder godsdienst geregistreerde incidenten werden slachtoffers gediscrimineerd op grond van hun islamitische religieuze achtergrond. Vorig jaar zijn voor het themaonderzoek moslimdiscriminatie in de rapportage van de politiecijfers discriminatie over 2013⁵ dezelfde query's gedraaid. Dit leverde toen 150 incidenten op; in 2014 was er dus sprake van een aanzienlijke toename. Hierbij gaat het geregeld om vrouwen met hoofddoek die op straat of elders worden uitgescholden voor 'kankermoslim'. Ook moskeeën zijn doelwit van discriminatoire incidenten, zoals blijkt uit het volgende voorbeeld:

5 Tierolf, B., Scheffelaar, A., Hermens, N. & Drost, L. (2014). *POLDIS-rapportage 2013, met themarapportage moslimdiscriminatie*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

De voorzitter van de moskee doet aangifte van discriminatie. Volgens Aangever is het aan de buitenzijde van het pand niet te zien dat het een moskee betreft. Op zaterdag omstreeks 15.00 uur ging Aangever samen met de penningmeester de brievenbus legen. Volgens Aangever lag er één brief in een opgevouwen wit papier van A4-formaat. Volgens Aangever zag hij dat er een afbeelding op stond van een geknield biddend persoon met daarachter een geit. In de foto stond met zwarte letters geschreven 'kut-Marokkanen' Volgens Aangever was er met blauwe pen een tekst onder geschreven, namelijk 'De profeet is een poot en jullie moeders zijn hoeren.'. Volgens Aangever was het woord 'hoeren' 3x onderstreept.

Naast discriminatie van moslims, komen er in de registratie ook zaken van discriminatie van christenen voor. Zo deed iemand aangifte tegen twee mannen, nadat hij werd aangesproken toen hij na een dienst uit de kerk kwam:

Aangever is door twee mannen bedreigd met de woorden: 'Wij gaan jullie allemaal vermoorden' en 'Jullie gaan van de aarde verdwijnen'. Aangever maakte hieruit op dat zij alle christenen willen vermoorden en van de aarde willen laten verdwijnen. Dit, omdat Aangever net uit de kerk kwam en een zwart T-shirt droeg met een oranje nasrani-teken. Strijders van ISIS markeerden huizen van christenen in Mosul met de Arabische letter N. Deze letter staat voor nasrani. Deze naam gebruiken moslims voor christenen. Het teken is een symbool voor solidariteit. Na het incident was Aangever bang om alleen over straat te gaan. Op dit moment voelt hij zich weer wat rustiger. Hij voelt zich ook gediscrimineerd. Dit, omdat de woorden en bedreigingen die de verdachten uitspraken, gericht waren op een bepaald geloof, namelijk het christendom.

Handicap

Eén procent van het totaal aantal door de politie geregistreerde discriminatoire incidenten betreft discriminatie op grond van een handicap. Ook bij discriminatie op grond van een handicap zien we relatief veel beledigingen waarbij personen met een handicap werden uitgescholden, namelijk bij 36 van de 54 incidenten (67%). Daarnaast gaat het om zaken waarbij mensen het gevoel hebben dat ze gediscrimineerd worden vanwege hun handicap, zoals in de aangifte hieronder:

Mevrouw komt aan het bureau en wil aangifte doen van discriminatie. Mevrouw zit in een elektrische rolstoel en kan niet vrij bewegen. Zij wil graag boodschappen doen bij de supermarkt in de buurt, maar wordt daar (naar eigen zeggen) zeer rottig behandeld. Men wil haar niet helpen en degene die haar wel willen helpen, worden op een andere taak gezet. Mevrouw vindt dat ze gediscrimineerd wordt vanwege haar handicap.

Tevens komt het voor dat gehandicapten de toegang wordt ontzegd. Zoals in het volgende voorbeeld, waarin een man in een rolstoel aangeeft dat hij in een bepaald café niet naar binnen mag:

Doet Melder melding van discriminatie. Ter plaatse troffen wij Melder, hij was boos en gaf aan dat hij gediscrimineerd werd, omdat hij gehandicapt is. De Rapporteur sprak met de Uitbater van het café. De Uitbater gaf aan dat hij de man niet wilde binnenlaten, omdat er dan snel een conflict zou ontstaan tussen de andere gasten. De Rapporteur gaf aan dat dit niet kan en dat het niet zo hoort. De Rapporteur heeft tegen Uitbater gezegd dat het vastgelegd zou worden. De Uitbater gaf verder aan dat het wel een besloten feest zou zijn, hij zou een papertje op de deur plakken. Het was overigens nergens bekend dat het een besloten feest zou zijn.

Geslacht

Bij incidenten die discriminatie met de grondslag geslacht betreffen, gaat het in 90 procent van de gevallen om discriminatie van transseksuelen/transgenders/travestieten (64 van de 68). Van deze incidenten zijn 39 gericht tegen transgenders (57%), 12 zijn gericht tegen transseksuelen (18%) en 13 incidenten zijn gericht tegen travestieten (19%). De overige vier zaken gaan om incidenten waarbij een man of een vrouw vindt dat hij/zij wordt gediscrimineerd vanwege zijn/haar geslacht. De combinatie met discriminatie op grond van seksuele gerichtheid komt bij transseksuelen/transgenders/travestieten veelvuldig voor. In 80 procent van de gevallen gaat het om belediging en bedreiging, waarbij de personen op straat beledigd en uitgescholden worden met verwijzingen naar de transgender-/transseksuele/travestie-achtergrond en homoseksualiteit. Soms gaat het ook om ernstiger zaken:

Aangever is transgender. Aangever gebruikt nooit zijn echte naam, maar Verdachte wist alle gegevens van Aangever en heeft deze ook kenbaar gemaakt. Aangever en vriend zijn erg bang voor represailles. Ze zijn gevlucht uit Somalië en hebben geen contact meer met familie aldaar. Aangever gebruikt nooit zijn echte naam, omdat hij bang is voor represailles vanuit de gemeenschap. In Somalië word homoseksualiteit cq. transgender gezien als een ziekte, deze personen worden vermoord. Degene die de moord plegen, wordt het eeuwig paradijs beloofd. De gemeenschap is achter zijn volledige naam en adresgegevens gekomen en hebben foto's in bezit van Aangever als transgender.

Bij dit type zaken gaat het vrijwel altijd om vrouwen die eerder man waren. Er zijn echter ook zaken met mannen die voorheen vrouw waren, zoals in het volgend voorbeeld:

Afgelopen nacht stond de zoon van Aangever buiten op straat. Hij is toen mishandeld. Aangever is tussen haar zoon en de Verdachte gestapt. Is daarbij ook mishandeld. Getuige is hier getuige van geweest. De zoon van Aangever is transgender (geboren als vrouw) en waarschijnlijk is dit de aanleiding waarom hij mishandeld is.

5 *Wijze van discrimineren*

In dit hoofdstuk gaan we in op de verschijningsvorm van de discriminatie bij discriminatoire incidenten. De verschijningsvormen zijn door de recherchekundige i.o. toegevoegd bij het lezen van de incidenten. Aangezien niet alle incidenten zijn gelezen (zie hoofdstuk 2), is niet bij alle incidenten een verschijningsvorm vastgelegd. Voorheen werd de verschijningsvorm geregistreerd onder de volgende termen: belediging, discriminatie, mishandeling, vernieling, bedreiging, beroving en diefstal. Deze keer zijn iets meer categorieën benoemd, waarbij beroving en diefstal niet meer zijn meegenomen, omdat deze vrijwel niet voorkomen als verschijningsvorm van discriminatie.

5.1 *Wijze van discrimineren: totaaloverzicht*

In totaal is bij 3.992 van de 5.721 door de politie in 2014 geregistreerde discriminatoire incidenten bekend op welke wijze is gediscrimineerd. Belediging is de verschijningsvorm die het meest voorkomt; in totaal ging het om ruim 37 procent van de incidenten. Vernieling/bekladding (inclusief hakenkruisen) komt eveneens veel voor als verschijningsvorm, namelijk bij bijna 19 procent van de incidenten. Bij 6,6 procent van de incidenten was sprake van bedreiging en bij 4,2 procent was sprake van mishandeling als verschijningsvorm. Uitsluiting komt voor bij 1,2 procent van de incidenten en de overige vormen zien we bij 1,6 procent van de incidenten, het betrof hier onder andere aanranding, brandstichting, demonstraties, spreekkoren tijdens voetbal en politieke uitspraken als verschijningsvorm. Aangezien de incidenten waarbij de verschijningsvorm ‘onbekend’ was niet zijn gescreend, geeft de laatste kolom in tabel 5.1 waarschijnlijk een reëler beeld van de verdeling van de verschijningsvormen. Bij ruim 53 procent van de incidenten is dan belediging de verschijningsvorm en bij ruim 27 procent vernieling/bekladding/hakenkruisen.

Tabel 5.1 Verschijningsvormen van de discriminatie-incidenten.

	Aantal	%	% zonder 'onbekend'
Bedreiging	378	6,6%	9,5%
Belediging	2135	37,3%	53,5%
Mishandeling	240	4,2%	6,0%
Vernieling/bekladding/ hakenkruisen	1082	18,9%	27,1%
Uitsluiting	68	1,2%	1,7%
Overige vormen	89	1,6%	2,2%
Onbekend	1729	30,2%	
Totaal	5721	100%	100%

5.2 Inhoud verschillende wijzen van discrimineren

In deze paragraaf beschrijven we wat de verschillende wijzen van discriminatie inhouden.

Belediging

Bij discriminatoire incidenten met de verschijningsvorm belediging gaat het hoofdzakelijk om het uitschelden van mensen op basis van ras, geloof, seksuele gerichtheid, handicap en geslacht. Dit valt in juridisch opzicht onder groepsbelediging (artikel 137c Sr) of gewone belediging (artikel 266/267 Sr). Bij discriminatoire incidenten gericht tegen politieagenten worden discriminatoire scheldwoorden vaak willekeurig gebruikt, bijvoorbeeld als agenten worden uitgescholden voor 'homo' of 'jood', zonder dat er kennis is over de seksuele gerichtheid of geloofsovertuiging van de betreffende agenten. Bij belediging tussen burgers onderling is ook niet altijd duidelijk of de letterlijke tekst gericht bedoeld is, omdat vaak verschillende beledigingen in combinatie worden gebruikt, zoals in onderstaand voorbeeld:

Ook voelde ik mij beledigd en gediscrimineerd door de uitlatingen van Verdachte: 'vieze zwarte, mietje, homo'. Zeker voor vieze zwarte uitgescholden te worden, deed mij heel veel.

Uitsluiting

Als een discriminatoire incident onder de verschijningsvorm uitsluiting wordt geregistreerd, heeft de zaak te maken met personen die ergens geweigerd worden of die worden buitengesloten. Het uitgaansleven is een plek waar dit type incidenten geregeld voorkomt, zoals beschreven in onderstaand voorbeeld:

Er was wat gedoe aan de deur van een café. Een aantal Turkse jongens mocht van de portier niet naar binnen. Zij hebben vervolgens de politie gebeld, want men vond het discriminatie. Later werden we zelf gebeld door de portiers van het café. Een grote groep Turken en Marokkanen zou zich wat vervelend en opdringerig gedragen voor het café.

Ook komt het voor dat mensen zich buitengesloten voelen bij een sollicitatie, zoals in onderstaand voorbeeld:

Aangever: Tijdens het sollicitatiegesprek voelde ik mij gediscrimineerd. Ik bedoel hiermee dat ik nooit had verwacht dat ik gediscrimineerd zou worden om mijn hoofddoekje, dat ik vroeger droeg. Hierin werd ik gesteund door het College van Rechten voor de Mens.

Bedreiging

Onder de verschijningsvorm bedreiging vallen doodsbedreigingen en geweldsbedreigingen. Deze verschijningsvorm komt relatief vaker voor bij de discriminatiegronden ras en godsdienst. Bij bedreiging gaat het erom dat iemand wordt bedreigd, vaak met geweld. In deze zaken is vaak ook sprake van belediging overigens, maar omdat deze keer maar één verschijningsvorm per incident werd vastgelegd, zien we dat bij de verschijningsvorm niet terug. Zoals ook duidelijk wordt uit onderstaand voorbeeld:

Jongeman vanaf woonwagenkamp begon Aangeefster uit te schelden: 'kankermoslims, ik haat jullie allemaal, wat denk je wel niet met dat doek, ik sla je zo. Kankermoslims, kankerdoeken, ik ga je slaan, kom maar naar mijn wagen.'

Mishandeling

Onder mishandeling vallen alle vormen van fysiek geweld, zoals een trap, een vuistslag, vechtpartijen, maar ook bijvoorbeeld zware mishandeling waarbij wapens (messen, knuppels) gebruikt worden. Als de mishandeling een bewijsbaar discriminatoir aspect heeft, kan bij een vervolging de strafeis worden verhoogd.

In onderstaand voorbeeld ging het om een mishandeling die volgde op een uiting van een van de aangevers van Joodse herkomst die in een café zijn davidsster liet zien:

Ik voel mij gediscrimineerd, omdat op het moment dat de andere Aangever zijn davidsster liet zien, wij niet meer welkom waren in de zaak. Op het moment dat we buiten waren, stopten ze niet maar gingen door met het slaan en schoppen. Ik zag de haat in hun ogen. Ik heb na de mishandeling pijn in mijn hoofd, dit heeft ongeveer drie dagen geduurd, en pijn in mijn linkerzij. Dit is inmiddels over. Ik ben niet naar een arts geweest.

Vernieling/bekladding/hakenkruisen

Bij de verschijningsvorm vernieling zien we dat de uitingen geregeld gericht zijn tegen een groep in plaats van een individu, zoals bij bekladding van een moskee of een Joods monument. Ook is er bij deze verschijningsvorm in de meeste gevallen sprake van ongerichte discriminatie, zoals bij de hakenkruisen op willekeurige plekken of een bekrassing van een willekeurige auto met het woord 'homo'. Dat hakenkruisen niet alleen een antisemitische, anti-moslim of racistische grondslag hebben, wordt getoond in onderstaand voorbeeld:

Schade omschrijving KERKGEBOUW: De net geschilderde deur aan de kant van de kerktoeren is gebrandmerkt met diverse tekens zoals een hakenkruis, de duivel en 3x een zes. Ook de deurbel is met vuur geheel onder handen genomen en het houtwerk daaromheen is zwaar beschadigd net als de bel zelf.

5.3 Verschijningsvormen naar eenheid en naar discriminatiegrond

In de twee onderstaande tabellen worden de verschijningsvormen getoond per eenheid en naar discriminatiegrond. Tabel 5.2 toont de geregistreerde verschijningsvormen naar eenheid. We zien dat er geen grote verschillen voorkomen tussen de eenheden. Alleen wat vernieling/bekladding/hakenkruisen betreft zien we in Limburg, Noord-Holland en Noord-Nederland relatief meer incidenten dan landelijk gemiddeld, en in Amsterdam zien we relatief minder incidenten van deze verschijningsvorm.

Tabel 5.2 Aantal incidenten naar verschijningsvorm per eenheid.

	<i>bedreiging</i>	<i>belediging</i>	<i>mishandeling</i>	<i>vernieling bekladding</i>	<i>uitsluiting</i>	<i>overige vormen</i>	<i>onbekend</i>	<i>totaal</i>
Amsterdam	59	297	26	85	11	34	213	725
	8%	41%	4%	12%	2%	5%	29%	100%
Den Haag	56	225	24	130	3	15	259	712
	8%	32%	3%	18%	0%	2%	36%	100%
Limburg	17	100	12	67	4	0	81	281
	6%	36%	4%	24%	1%	0%	29%	100%
Midden-Nederland	40	258	25	112	13	10	211	669
	6%	39%	4%	17%	2%	1%	32%	100%
Noord-Holland	16	152	15	108	0	7	105	403
	4%	38%	4%	27%	0%	2%	26%	100%
Noord-Nederland	25	229	32	154	6	2	121	569
	4%	40%	6%	27%	1%	0%	21%	100%
Oost-Brabant	21	142	17	71	8	2	130	391
	5%	36%	4%	18%	2%	1%	33%	100%
Oost-Nederland	65	307	50	160	10	8	223	823
	8%	37%	6%	19%	1%	1%	27%	100%
Rotterdam	39	237	18	102	5	5	240	646
	6%	37%	3%	16%	1%	1%	37%	100%
Zeeland West-Brabant	40	186	21	89	8	6	134	484
	8%	38%	4%	18%	2%	1%	28%	100%
Landelijke eenheid	0	2	0	4	0	0	12	18
	0%	11%	0%	22%	0%	0%	67%	100%
Totaal	378	2135	240	1082	68	89	1729	5721
	7%	37%	4%	19%	1%	2%	30%	100%

In tabel 5.3 zien we de verschijningsvorm naar grondslag. Hierbij is de categorie onbekend niet meegenomen. De overige incidenten waarbij de verschijningsvorm op basis van de screening niet kon worden vastgesteld, betroffen twintig incidenten met grondslag antisemitisme, één incident met grondslag geslacht en drie incidenten met grondslag hakenkruisen ongericht. Tevens zien we dat de ongerichte hakenkruisen logischerwijze voor 99 procent vallen onder de verschijningsvorm vernieling/bekladding.

Vanwege de lage absolute aantallen in sommige cellen is het lastig uitspraken te doen over verschillen tussen de grondslagen met betrekking tot de verschijningsvorm. Een aantal zaken kunnen we echter wel benoemen. Zo zien we dat belediging bij de grondslag seksuele gerichtheid significant vaker voorkomt dan bij de andere grondslagen. Mishandeling komt duidelijk vaker dan gemiddeld voor bij de grondslag ras. Vernieling/ bekladding komt bij antisemitisme vaker voor dan bij alle andere grondslagen, met uitzondering natuurlijk van de ongerichte hakenkruisen.

Tabel 5.3 Aantal incidenten naar verschijningsvorm en grondslag.

	<i>bedreiging</i>	<i>belediging</i>	<i>mishandeling</i>	<i>vernieling bekladding hakenkruisen</i>	<i>uitsluiting</i>	<i>overige vormen</i>
Seksuele gerichtheid	166 12%	1092 78%	103 7%	29 2%	4 0%	9 1%
Ras	162 13%	856 67%	132 10%	69 5%	48 4%	15 1%
Antisemitisme	56 17%	158 47%	14 4%	42 12%	3 1%	65 19%
Godsdienst	39 14%	187 67%	20 7%	18 6%	8 3%	7 3%
Geslacht	17 25%	38 57%	8 12%	1 1%	3 4%	0 0%
Handicap	7 13%	36 67%	3 6%	1 2%	7 13%	0 0%
Levensovertuiging	3 75%	1 25%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
Hakenkruisen ongericht	0 0%	6 1%	0 0%	937 99%	0 0%	0 0%

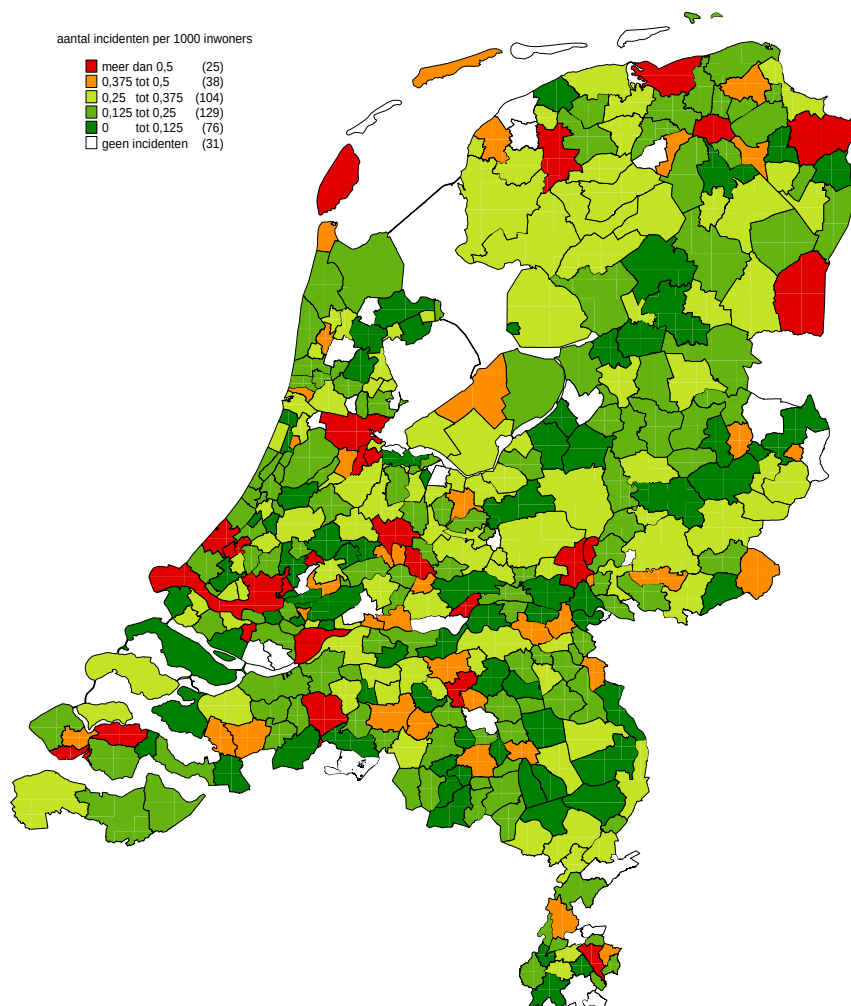
5.4 *Gemeente waar de geregistreeerde incidenten plaatsvonden*

In de volgende figuren wordt weergegeven in welke gemeenten de geregistreeerde incidenten plaatsvonden. Allereerst wordt in figuur 5.1 het totaaloverzicht van alle typen incidenten per gemeente weergegeven. Daarna worden in figuur 5.2 de racistische incidenten weergegeven, omdat bij deze grondslag de aantallen dusdanig hoog zijn dat het onderscheid tussen gemeenten relevant is. Bij de andere grondslagen is het totaal aantal incidenten te laag om op gemeenteniveau betekenisvolle verschillen vast te stellen.

De geregistreeerde incidenten zijn gerelateerd aan het aantal per 1.000 inwoners. De gemeente waar de meeste discriminatoire incidenten per 1.000 inwoners geregistreeerd zijn, is Gouda, met 0,89 incidenten per 1.000 inwoners (63 incidenten totaal), gevolgd door Ouder-Amstel met 0,83 incidenten per 1.000 inwoners (11 incidenten) en Amsterdam en Den Haag, met 0,79 incidenten per 1.000 inwoners (respectievelijk 642 en 403 incidenten). De andere twee grote steden Rotterdam en Utrecht vinden we respectievelijk op plaats 18 en 17 met 0,53 geregistreeerde incidenten per 1.000 inwoners. De andere grotere gemeenten (meer dan 100.000 inwoners) in de top 20 zijn Emmen (8) Arnhem (9), Dordrecht (11), Breda (12) en Leeuwarden (13) met respectievelijk 0,59, 0,59, 0,58, 0,57, en 0,55 geregistreeerde incidenten per 1.000 inwoners.

Er zijn uiteindelijk 31 gemeenten waar in 2014 geen discriminatoire incidenten zijn geregistreeerd (de witte plekken in de kaart). Dit zijn zonder uitzondering kleinere gemeenten. Zo zien we de Waddeneilanden Schiermonnikoog en Vlieland hiertussen, met elk ongeveer 1.000 inwoners. De grootste gemeenten zonder geregistreeerde discriminatoire incidenten zijn Losser (in Twente) en Oldebroek (in Gelderland), met elk bijna 23.000 inwoners.

Figuur 5.1 Aantal incidenten per 1000 inwoners per gemeente 2014.

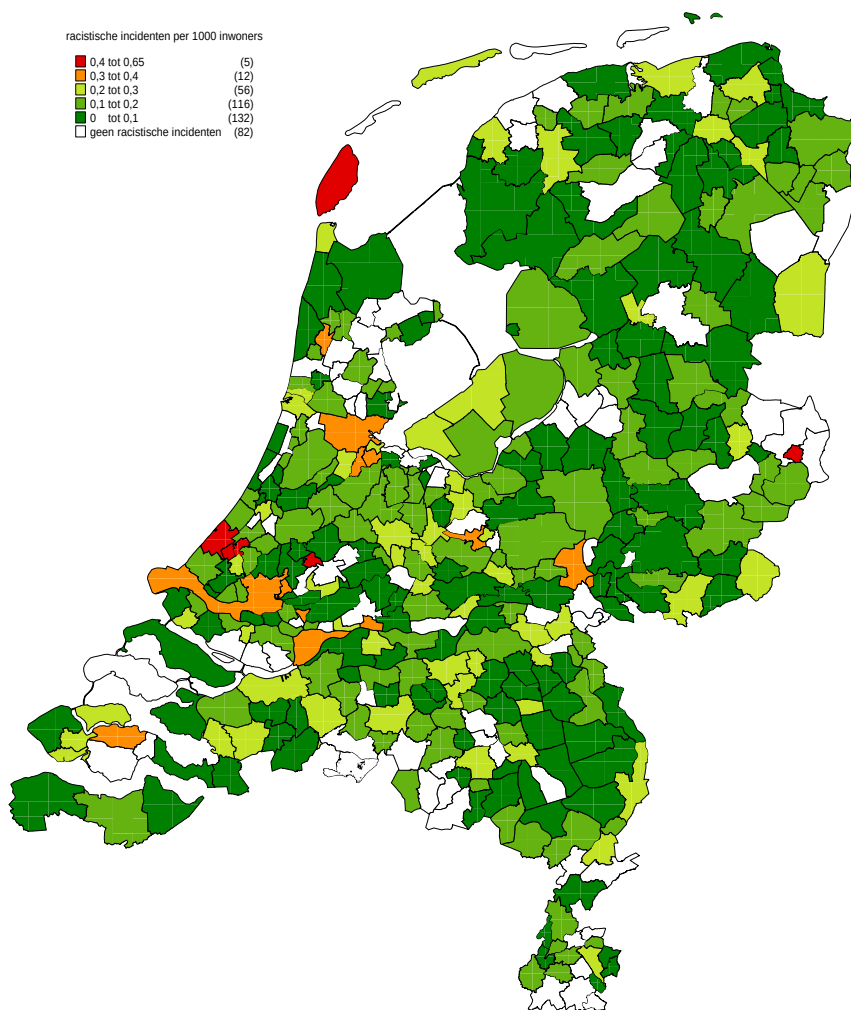

Wanneer we alleen kijken naar het aantal geregistreerde racistische incidenten per 1.000 inwoners per gemeente (figuur 5.2), dan zien we een vergelijkbare kaart, met andere accenten. Wederom is Gouda de gemeente met de meeste geregistreerde racistische incidenten per 1.000 inwoners in 2014, namelijk 0,65 incidenten per 1.000 inwoners. Ook Den Haag en Amsterdam vinden we weer in de top tien van gemeenten, respectievelijk op plaats 4 en 7. Arnhem, Rotterdam, Dordrecht en Groningen vinden we ook nog in de top twintig terug,

respectievelijk op plaats 11, 13, 15 en 20 met 0,34, 0,34, 0,33 en 0,29 incidenten per 1.000 inwoners. Daarnaast zien we ook kleinere gemeenten met minder dan 20.000 inwoners, waar vanwege het geringe aantal inwoners elk incident zwaar meetelt. Dit zien we onder andere bij Texel (Noord-Holland) en Alblasserdam (Zuid-Holland), met respectievelijk 0,44 en 0,35 racistische incidenten per 1.000 inwoners.

Uiteindelijk vinden we in 82 gemeenten geen geregistreerde racistische incidenten in 2014. Wederom geldt dit vooral voor kleinere gemeenten (minder dan 20.000 inwoners). De grootste gemeenten waar geen racistische incidenten zijn geregistreerd in 2014, zijn de gemeenten Lingewaard in Gelderland (46.000 inwoners) en Medemblik in Noord-Holland (43.000 inwoners).

Figuur 5.2 Aantal racistische incidenten per 1000 inwoners per gemeente in 2014.

6 *Beledigingen politie*

Zoals in hoofdstuk 1 gemeld betreft een groot deel van de incidenten beledigingen van politieagenten en BOA's (Buitengewoon Opsporingsambtenaar). Niet alle beledigingen zijn relevant in het kader van deze rapportage. Daar waar het gaat om beledigingen met een discriminatoir aspect, worden ze hier wel meegenomen. Echter, omdat de aanleiding meestal weinig met discriminatie te maken heeft (meestal gaat het om het iemand die een bon heeft gekregen voor een overtreding, of die wordt aangehouden voor een delict door de politie), worden deze zaken hier apart besproken.

In totaal betreft het 1.081 incidenten, waarbij de politie (of BOA's) werden beledigd met een discriminatoir aspect. Hieronder geven we een overzicht van de discriminatiegronden bij de geregistreerde incidenten van politiebelediging. Van alle 1.081 incidenten weten we de discriminatiegrond. Sommige incidenten hebben meerdere discriminatiegronden (zie tabel 6.1): in totaal zijn 1.259 discriminatiegronden geregistreerd.

Tabel 6.1 Aantal discriminatiegronden per incident (n=1081 incidenten).

<i>Aantal discriminatiegronden</i>	<i>Aantal incidenten</i>
Eén discriminatiegrond	914
Twee discriminatiegronden	156
Drie discriminatiegronden	11

In totaal is bij 167 incidenten meer dan één discriminatiegrond geregistreerd. Bij 156 incidenten zijn twee discriminatiegronden geregistreerd, bij 11 incidenten zijn drie discriminatiegronden geregistreerd. Onder de incidenten komt de discriminatiegrond seksuele gerichtheid (943 incidenten) met afstand het meest voor. Het betreft hier vooral het uitschelden van politieagenten voor '...homo'. De politie registreerde daarnaast 159 incidenten met een antisemitische grondslag, dit ging vooral om het uitschelden van politieagenten voor '...jood'. Ook de grondslag ras komt nog bij 141 van de incidenten voor, maar de gebruikte scheldwoorden zijn hier meer gevarieerd. De andere categorieën komen niet of nauwelijks voor (zie tabel 6.2). Over het algemeen is er geen

directe link met seksuele gerichtheid of geloof of herkomst van de agenten. Soms is dit echter wel het geval, zoals in onderstaand voorbeeld waar het ging om een politieagent met een moslimachtergrond:

Verdachte riep: 'Ik ben een Jood en ik heb een kankerhekel aan moslims, kankermoslim.' Hierbij keek Verdachte in mijn richting. Ik ben inderdaad moslim en kennelijk bedoelde hij met kankermoslim mij. Ik was op dat moment ook de enige in dienst die een mediterraan uiterlijk had.

De percentages in de tabel geven het percentage van de betreffende discriminatiegrond weer van de incidenten waarvan de discriminatiegrond bekend is. Omdat per incident meerdere discriminatiegronden geregistreerd kunnen zijn, is het aantal discriminatiegronden hoger dan het aantal incidenten met discriminatiegrond. Hierdoor zijn de percentages in tabel 6.2 bij elkaar opgeteld meer dan 100 procent. Uit de tabel kunnen we afleiden dat met afstand de meeste incidenten de grondslag seksuele gerichtheid betreffen, namelijk bijna 90%.

Tabel 6.2 Aantal en percentage incidenten per discriminatiegrond van het totaal aantal incidenten politieschelden.

<i>Discriminatiegrond</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Seksuele gerichtheid	943	87%
Ras	141	13%
Antisemitisme	159	15%
Godsdienst	13	1%
Geslacht	3	0%
Handicap	0	0%
Levensovertuiging	0	0%
Hakenkruisen ongericht	0	0%

De verschijningsvorm van dit type incidenten is logischerwijze in 100% van de gevallen 'belediging'. Wanneer we naar de spreiding van dit type incidenten over de eenheden kijken zien we dat relatief veel incidenten van dit type voorkomen in de eenheid Den Haag. Ook in de eenheden Amsterdam en Rotterdam zien we duidelijk meer van dit type incidenten. Daarmee lijkt dit probleem zich vooral in grootstedelijke regio's voor te komen.

Tabel 6.3 Aantal incidenten politiebelediging in 2014 naar eenheid.

<i>Eenheid</i>	<i>Belediging politie</i>
Noord-Nederland	64 5,9%
Oost-Nederland	127 11,7%
Midden-Nederland	101 9,3%
Noord-Holland	99 9,2%
Amsterdam	165 15,3%
Den Haag	188 17,4%
Rotterdam	150 13,9%
Zeeland - West- Brabant	77 7,1%
Oost-Brabant	71 6,6%
Limburg	38 3,5%
Landelijke een- heid	1 0,1%
Totaal	1081 100,0%

7 *Bevindingen en aanbevelingen*

In dit hoofdstuk worden de resultaten samengevat en aanbevelingen gegeven.

7.1 *Bevindingen*

- Op basis van de query's en de screening werden voor 2014 in totaal 5.721 discriminatoire incidenten geïdentificeerd in de BVH.
- We zien redelijk grote verschillen tussen de eenheden wanneer we het aantal geregistreerde incidenten afzetten tegen het aantal inwoners. In de grootstedelijke gebieden worden meer incidenten per 1.000 inwoners geregistreerd dan in de meer rurale gebieden. Amsterdam steekt er ver bovenuit, met 0,73 incidenten per 1.000 inwoners.
- De discriminatiegronden ras (2.987) en seksuele gerichtheid (1.403) komen in 2014 het meeste voor bij de door de politie geregistreerde discriminatoire incidenten.
- In 2014 vinden we 358 discriminatoire incidenten met als discriminatiegrond antisemitisme. Het aantal gericht antisemitische incidenten (76 incidenten tegen Joodse mensen of objecten gericht) is gestegen ten opzichte van voorgaande jaren.⁶
- De meest voorkomende verschijningsvorm van discriminatoire incidenten betreft beledigingen (37%). Vernielingen/bekladding komt bij bijna 19 procent van de incidenten als verschijningsvorm voor. Bedreiging en mishandeling komen veel minder voor, respectievelijk 7 procent en 4 procent.
- In de gemeente Gouda zijn relatief (per 1.000 inwoners) de meeste incidenten geregistreerd in 2014, namelijk 0,89 incidenten per 1.000 inwoners. Ten aanzien van de racistische incidenten scoort Gouda het hoogst. Amsterdam en Den Haag scoren hoog bij het totaal aantal incidenten. In de kleinere gemeenten (minder dan 20.000 inwoners) zijn nauwelijks tot geen geregistreerde incidenten in 2014.

6 Op basis van de vergelijking met de monitor 'Racisme, antisemitisme en extreemrechts geweld' van de Anne Frank Stichting die op basis van dezelfde query's en screening over de jaren 2011, 2012 en 2013 werd gerealiseerd.

- Een aparte categorie incidenten betreft beledigingen waarbij politie-agenten worden uitgescholden met discriminatoire uitingen. In totaal betrof dit 1.081 incidenten. Het ging hierbij vooral om incidenten met grondslag seksuele gerichtheid, bijna 90 procent van de incidenten.
- Ten aanzien van moslimdiscriminatie zien we een duidelijke stijging van het aantal incidenten ten opzichte van de themarapportage over moslimdiscriminatie vorig jaar, van 150 incidenten in 2013 naar 206 incidenten in 2014.

7.2 *Aanbevelingen*

Op basis van deze resultaten kunnen we een aantal aanbevelingen formuleren ten aanzien van de gegevensonttrekking en screening.

- Het is aan te bevelen de volgende keer alle incidenten die uit de query's komen, te screenen (dus ook de resultaten van de racisme-query die nu geautomatiseerd op strafrechtelijke relevantie werd getoetst).
- Het is aan te bevelen de screening uit te breiden met de achtergrondkenmerken van de daders en slachtoffers van het discriminatoir aspect van het incident (de rolverdeling) en met de locatie van het incident.
- Het is aan te bevelen om tevens te kijken naar de gerichtheid van de incidenten, in de zin dat wordt aangemerkt of bij een antisemitisch incident een Joods persoon of een Joods object was betrokken; of bij een racistisch incident iemand van andere etnische herkomst was betrokken en in welke rol; enzovoort.

Bijlage: Van POLDIS naar discriminatiecijfers politie

De POLDIS-rapportage werd van 2008 tot en met 2014 gemaakt in opdracht van het Landelijk ExpertiseCentrum Diversiteit (LECD) van de politie. Dit centrum had als taak de strafrechtelijke handhaving van discriminatie in de samenleving te optimaliseren. Hierbij werd gewerkt volgens de Aanwijzing discriminatie van het Openbaar Ministerie. Volgens de Aanwijzing moest het LECD jaarlijks rapporteren over de aard en de omvang van de bij de politie bekend geworden discriminatoire incidenten. Van 2008 tot en met 2013 heeft dit geleid tot de jaarlijkse POLDIS-rapportage waarin het LECD het Criminaliteitsbeeld Discriminatie publiceerde.

In de periode 2011 tot en met 2014 heeft het Verwey-Jonker Instituut deze POLDIS-rapportage verzorgd. Voor de rapportages 2011, 2012 en 2013 werd gewerkt met de jaaroverzichten van de zaaksformulieren zoals die door de regionale contactpersonen binnen de politie werden samengesteld. Alle zaaksformulieren van één jaar werden bij elkaar gebracht in één Excelbestand en door het Verwey-Jonker Instituut gebruikt voor de analyses voor de POLDIS-rapportage. Voor het invullen van de bestanden was eveneens een query ontwikkeld, die lokaal kon worden gebruikt. Deze was beduidend beperkter dan de huidige query en werd bovendien niet overal (op dezelfde wijze) toegepast. Geconstateerd werd dat bij de eenheden die de query wel (volledig) gebruikten, substantieel meer incidenten zichtbaar waren.

De ‘oude’ query bleek echter niet optimaal; deze leverde teveel niet-relevante zaken op. De nieuwe query is zuiverder en er worden meer relevante incidenten mee gevonden.

Registratie discriminatoire incidenten: de nieuwe aanpak

De transitie naar een Nationale Politie is de belangrijkste aanleiding geweest voor deze verandering. Deze transitie is een belangrijk momentum geweest om naast de verantwoordelijkheid van de eenheden, ook een centrale aansturing te realiseren. Voor verbetering van de registratie zal, onder meer met het oog op mogelijkheden voor eenduidige gegevensonttrekking, afstemming worden gezocht met relevante partners.

Colofon

Opdrachtgever	Nationale Politie
Auteurs	Drs. B. Tierolf Drs. N. Hermens Mr. drs. L. Drost A.a. Ens, Recherchekundige i.o., Eenheid Den Haag
Omslag	Ontwerppartners,
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 978-90-5830-704-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2015. Eerste druk.
Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

De politie heeft zich tot doel gesteld om discriminatie in de samenleving stapsgewijs structureel beter op te sporen en te registreren. In 2014 is een verbetertraject ingezet, waarvan deze rapportage de eerste resultaten toont. De politie wilde weten welke inzichten de geregistreerde incidenten met betrekking tot discriminatie nu geven. In dit rapport het antwoord op twee concrete vragen: Hoeveel discriminatoire incidenten zijn er in 2014 geregistreerd en hoe is dit verdeeld naar politie-eenheid? En: Wat was bij deze incidenten de discriminatiegrond, de vorm van discriminatie, de gemeente waar de incidenten plaatsvonden en de achtergrondkenmerken van betrokkenen? De aantallen en de kenmerken van de incidenten worden gepresenteerd voor de tien regionale politie-eenheden.

